

Kemal Gözler
CUMHURBAŞKANI - HKMET ÇATIŞMASI
(Cumhurbaşkanı Kararnameleri İmzalamayı Reddedebilir mi?)

Ekin Kitabevi Yayınları
ISBN: 975-7338-70-2

© Tüm hakları mahfuzdur. Bu kitabın tamamı ya da bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan kitabevinin izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi, ya da her hangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayınlanamaz, depolanamaz.

Birinci Baskı
Aralık 2000

Baskı: Hünkar Ofset

Dizgi ve Sayfa Düzeni: Kemal Gözler
Kapak Fikri: Kemal Gözler
Düzeltilme: Ürküş Gözler
Görüşleriniz İçin: gozler@uludag.edu.tr

Dağıtım:
Ekin Kitabevi
Burç Pasajı no: 27
Altıparmak - BURSA
Tel+Fax: (0224) 223 04 37

Doç.Dr. Kemal GÖZLER
Uludağ Üniversitesi Öğretim Üyesi

CUMHURBAŞKANI - HÜKÛMET ÇATIŞMASI

(Cumhurbaşkanı Kararnameleri
İmzalamayı Reddedebilir mi?)

EKİN KİTABEVİ YAYINLARI
B U R S A - 2 0 0 0

İÇİNDEKİLER

Giriş..... 1

Birinci Bölüm

TEORİK ÇERÇEVE: YÜRÜTME ORGANININ GERÇEK BAŞI KİMDİR?

I. Başkanlık Sistemlerinde Yürütme Organının Gerçek Başı Kimdir?	7
A. Başkanlık Sistemlerinde Yürütme Organının Yapısı: “Tek-Başlılık”	7
B. Başkanlık Sistemlerinde Yürütme Organının Gerçek Başı Başkandır ...	8
II. Parlâmenter Sistemlerde Yürütmenin Gerçek Başı Kimdir?	9
A. Parlâmenter Sistemlerde Yürütme Organının Yapısı: “İki-Başlılık”	9
B. İki-Başlılık Problemi ve Çözümü	10
C. Hangi Baş Etkisiz Bırakılmalı?	11
D. Devlet Başkanlarının Varlık Nedeni Nedir?	13
E. Parlâmenter Hükûmet Sistemlerinde Devlet Başkanının Fonksiyonu Nedir?	16
1. Tevsik Etme Fonksiyonu	16
a) Yasama İşlemlerini Tevsik Etme: İsdar	16
b) Yürütme İşlemlerini Tevsik Etme: İmza	18
2. Temsil, Gözetme, Uyarı, Hakemlik, vb. Fonksiyonları	19
III. Türkiye’de Yürütme Organının Gerçek Başı Kimdir?	20

İkinci Bölüm

CUMHURBAŞKANI KARARNAMELERİ İMZALAMAYI REDDETME YETKİSİNE SAHİP MİDİR?

I. Cumhurbaşkanı’nın Cevabı	24
Cumhurbaşkanı’nın Cevabının Eleştirisi	25
II. Doktrin ve Anayasa Mahkemesinin Cevabı	27
A. Cumhurbaşkanı Siyasal Yerindelik Düşüncesiyle Kararnameleri İmzalamayı Reddedemez	28
B. Cumhurbaşkanı, Hukuka Aykırılık Sebebiyle Kararnameleri İmzalamayı Reddedebilir	29
Doktrin ve Anayasa Mahkemesinin Cevabının Eleştirisi	30
III. Cevabımız: Cumhurbaşkanı, Kararnameleri İmzalamayı Reddetme Yetkisine Sahip Değildir	31
A. Birinci Neden: Cumhurbaşkanı Sorumsuzdur	31
B. İkinci Neden: Cumhurbaşkanı Demokratik Meşruluktan Mahrumdur	33
C. Üçüncü Neden: Cumhurbaşkanı’nın İmza Yetkisi, Bir Tevsik Etme Yetkisinden İbarettir	34

II CUMHURBAŞKANI – HÜKÛMET ÇATIŞMASI

D. Cumhurbaşkanının Kararnameleri İmzalamayı Reddetmesinin Bir Hukukî Müeyyidesi Yoktur	37
E. Cumhurbaşkanına Karşı Yapılacak Bir Şey Yok mudur?	39
1. Tali Kurucu İktidarın Tepkisi	41
2. Yasama Organının Tepkisi: 1	42
3. Yasama Organının Tepkisi: 2	42
4. Vatana İhanetle Suçlandırma	42
5. İstifaya Zorlama	43
a) Sistematik Güvensizlik Oyu	43
b) Bakanlar Kurulunun Grevi	44
6. Bütçe Kısma	44
7. Halkın Hakemliğine Başvurma	44
a) Referandum	44
b) Erken Seçim	44
8. Bakanlar Kurulun İstifası	45

Üçüncü Bölüm CUMHURBAŞKANI YETKİLERİNİ TEK BAŞINA KULLANABİLİR Mİ?

I. Genel Olarak Karşı-İmza Kuralı	47
A. Tanımı, Fonksiyonu, Kökeni, Örnekleri	48
B. Karşı-İmza Kuralının Kapsamı	50
1. Kural: Mutlaktır	50
2. Karşı-İmza Kuralının İstisnaları Olabilir	51
3. İstisnalar Nelerdir?	51
4. Anayasa İstisna Öngörmemiş ise Yorum Yoluyla İstisna Getirilebilir mi?	54
II. Türkiye’de Karşı-İmza Kuralı ve Cumhurbaşkanının Tek Başına İşlem Yapıp Yapamayacağı Sorunu	56
A. Anayasal Düzenleme	56
B. Doktrinin Ürettiği İstisnalar	57
1. Yasama ve Yargıya İlişkin Yetkiler Karşı-İmza Kuralına Tâbi Değildir	58
2. Cumhurbaşkanının Yürütmeye İlgili İcraî Olmayan Yetkileri Karşı-İmza Kuralına Tâbi Değildir	60
Doktrinin Ürettiği İstisnaların Eleştirisi	61
C. Görüşümüz	62
D. Cumhurbaşkanının Başbakan veya İlgili Bakanın Karşı-İmzasını Almadan Yaptığı İşlemlerin Müeyyidesi Nedir?	65
Sonuç	69
Bibliyografya	73
İndeks	75
Yazarın Özgeçmiş ve Yayın Listesi	78

ÖNSÖZ

“Cumhurbaşkanı-Hükûmet çatışması” konusunda bir makale yazmaya başlamıştım. Ancak makale bittiğinde, bu makaleyi bir kitapçık halinde yayınlamayı uygun gördüm. Bunun birkaç nedeni var. Bir kere, konunun güncelliği nedeniyle çalışmamın hemen okuyucuya ulaşmasını istedim. İkinci olarak, ülkemizde maalesef bir anayasa hukuku dergisi yoktur. Böyle bir dergi olmayınca, bu makaleyi ya genel okuyucuya hitap eden birtakım “fikir dergileri”ne, yahut baro dergilerine, veyahut fakülte dergilerine göndermek zorunda kalacaktım. Bu dergilerde yayınlanmış bir anayasa hukuku makalesi de hitap ettiği kişilere ulaşmadan kalacaktı. Dahası, bazı dergilerin yayın kurulları, her nedense, benim makalelerimi yayınlamayı kabul etmiyorlar veya makalede ileri sürdüğüm görüşleri değiştirmemi istiyorlar. Zaten Cumhurbaşkanına böylesine eleştiriler içeren bir makaleyi yayınlamayı kabul edecek ciddi bir dergi bulmam pek muhtemelen mümkün olmayacaktı. Nihayet, ülkemizde fakülte dergilerine makale göndermek pek akıllıca bir iş değildir. Gönderdiğiniz makale muhtemelen iki ya da üç yıl sonra yayınlanmaktadır. Dahası bazı “hakemli” fakülte dergileri, benim hakemden geçmiş makalelerimi “kaybedebilmektedirler”. Bu vesileyle bir kez daha belirtmek isterim ki, ülkemizde düzenli olarak çıkacak bir anayasa hukuku dergisine acilen ihtiyaç vardır.

GİRİŞ

Hatırlanacağı üzere ülkemizde Cumhurbaşkanı ile Hükûmet arasında ilk çatışma 2000 yılının Ağustos ayında yaşanmıştır¹. Bu çatışma Bakanlar Kurulunun kabul ettiği bir kanun hükmünde kararnameyi Cumhurbaşkanının imzalamayı reddetmesi üzerine çıkmış ve neticede Kararname Cumhurbaşkanı tarafından imzalanmamış ve yürürlüğe girememiştir. O günden 30 Kasım 2000 tarihine kadar Cumhurbaşkanının 7 adet kanun hükmünde kararnameyi ve 8 adet müşterek kararnameyi imzalamayı reddettiği Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü Basın Başdanışmanı Metin Yalman tarafından 1 Aralık 2000 tarihinde Çankaya Köşkünde düzenlenen haftalık basın brifinginde açıklanmıştır².

Görünen odur ki, ülkemizde Cumhurbaşkanı ile Hükûmet arasında, açık ya da gizli bir çatışma yaşanmaktadır. Bu çatışma Hükûmetin bürokrat atama işlemlerinden özelleştirme işlemlerine kadar yansımaktadır. Örneğin en son MİT Müsteşar Yardımcısı Mikdat Alpay'ın Washington Büyükelçiliği Hukuk Müşavirliğine atanmasına ilişkin kararnameyi Cumhurbaşkanının gerekçe göstermeksizin imzalamayı reddettiği öğrenildi³. Kararnameyi imzalamayarak Cumhurbaşkanının, MİT Müsteşar

-
1. Cumhurbaşkanı kendisine imzalanması için sunulan bir Kanun Hükmünde Kararnameyi 17 gün belettikten sonra 8 Ağustos 2000 günü Bakanlar Kuruluna geri göndermiştir (*Milliyet*, 9 Ağustos 2000). Bakanlar Kurulu 14 Ağustos 2000 tarihinde Kanun Hükmünde Kararnameyi tekrar Cumhurbaşkanı'na göndermiş, Cumhurbaşkanı ise 21 Ağustos 2000 tarihinde Kanun Hükmünde Kararnameyi imzalamayacağını açıklamıştır (*Milliyet*, 22 Ağustos 2000).
 2. *Hürriyet*, 2 Aralık 2000.
 3. *Radikal*, 2 Aralık 2000.

Yardımcısının tasfiyesini engellediği şeklinde yorumlar yapıldı⁴. Daha sonra basında Mikdat Alpay'ın Cumhurbaşkanı Sezer'in sınıf arkadaşı olduğu yolunda haberler çıktı.

En son olarak, 1-8 Aralık tarihleri arasında, Telekom'un özelleştirilmesine ilişkin olan Kararname üzerinde Cumhurbaşkanı ile Hükûmet arasında bir gerilim yaşanmıştır. Zira Uluslararası Para Fonuyla varılan 10.4 milyar dolarlık ek kredi mutabakatının önkoşulları arasında olan Türk Telekom'un satışıyla ilgili 30 Kasım 2000 gecesi kendisine gönderilen Kararnameyi, Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer 8 gün boyunca bekletmiştir⁵. Bu süre içinde Cumhurbaşkanı, Telekom Genel Müdürü Alptürk'ü, Devlet Bakan Yalova'yı ve söz konusu Kararnameye karşı çıkan Ulaştırma Bakanı Öksüz'ü dinlemiştir⁶. Bu süre boyunca basında, Cumhurbaşkanının kararnameyi imzalamayabileceği yolunda haberler çıkmış ve Cumhurbaşkanının kararnameyi reddetme olasılığının Hükûmette panik yarattığı gözlemlenmiştir⁷. Bu arada, gazetelerde Başbakan Ecevit'in Cumhurbaşkanı Sezer'e "imzalamazsanız istifa ederim" yolunda mesajlar gönderdiği şeklinde haberler de yer almıştır⁸. Nihayetinde Cumhurbaşkanı, 8 gün boyunca beklettiği Kararnameyi 8 Aralık 2000 günü imzalamıştır. Bunun üzerine bazı gazeteler "Sezer Rahatlatıldı" diye manşet atmışlardır⁹.

Ülkemizde Cumhurbaşkanı ile Hükûmet arasında bir çatışma yaşanmaktadır ve daha pek çok çatışmanın yaşanması da ihtimal dahilindedir. Sayın Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in, başta kanun hükmünde kararnameler, Bakanlar Kurulu kararları, müşterek kararnameler olmak üzere, Hükûmetin birçok işlemini imzalamayı reddetmesi ihtimal dahilindedir. Cumhurbaşkanının imzalamayı reddettiği bu işlemler, sadece kanun hükmünde kararnameler gibi normlar hiyerarşisinin üst seviyelerinde yer alan düzenleyici işlemler değil, aynı zamanda bir

4. *Ibid.*

5. *Radikal*, 9 Aralık 2000.

6. *Ibid.*

7. *Ibid.*

8. *Radikal*, 10 Aralık 2000.

9. *Radikal*, 9 Aralık 2000.

büyükelçiliğe hukuk müşaviri tayini gibi sıradan bireysel idarî işlemlere kadar uzanmaktadır.

Görüldüğü gibi, Cumhurbaşkanı ile Hükûmet arasında ortaya çıkan çatışma, Cumhurbaşkanının Hükûmetin kararnamelelerini imzalamayı reddetmesi şeklinde sonuçlanmaktadır. Peki ama Cumhurbaşkanı, Hükûmetin kararnamelelerini imzalamayı reddetme yetkisine sahip midir? İşte bu çalışmada tartışacağımız temel sorun budur. Ayrıca şunu da belirtelim ki, Cumhurbaşkanlarının Türkiye’de hangi işlemleri tek başına, hangi işlemleri Başbakan ve ilgili bakanın karşı-imzasıyla yapabileceği öteden beri tartışmalı bir konudur. Bu konuda da Türkiye’de yakın gelecekte bir çatışmanın ortaya çıkması muhtemeldir. Cumhurbaşkanının Anayasanın 104’üncü maddesine bakarak, elçi atamak yetkisine tek başına sahip olduğunu düşünmesi ve Bakanlar Kurulu kararı olmaksızın elçi atamaya teşebbüs etmesi ihtimal dahilindedir. Bu sorunun da burada incelenmesi uygun olur. O halde burada tartışacağımız iki temel sorun vardır: 1. Cumhurbaşkanı, kararnamelelerini imzalamayı reddedebilir mi? 2. Cumhurbaşkanı yetkilerini tek başına kullanabilir mi? İşte bu çalışmada Cumhurbaşkanı ile Hükûmet arasında çıkması muhtemel olan bu iki sorunu inceleyeceğiz. Ancak bu sorunları incelenmeye geçmeden önce, bu iki soruna teorik çerçeve oluşturması amacıyla, yürütme organının gerçek başının kim olduğu sorununu sormak gerekecektir.

Buna göre planımız şöyledir:

Birinci Bölüm.- Teorik Çerçeve: Yürütme organının Gerçek Başı Kimdir?

İkinci Bölüm.- Cumhurbaşkanı Kararnameleri İmzalamayı Reddetme Yetkisine Sahip midir?

Üçüncü Bölüm.- Cumhurbaşkanı Yetkilerini Tek Başına Kullanabilir mi?

SONUÇ

Tarihte devlet başkanları ile parlâmento ve hükûmet arasında çatışma çıktığı olmuştur. Bu çatışmalar demokrasinin gelişimiyle birlikte hep halkın temsilcisi durumunda olan parlâmento ve parlâmentonun içinden çıkan ve onun güvenine dayanan hükûmet lehine çözülmüştür. Demokrasinin yerleşmiş olduğu ülkelerde, artık, devlet başkanı ile parlâmento ve hükûmet arasında çatışma çıkmamaktadır. İngiltere’de son çatışma 1707 yılında yaşanmıştır. İngiltere’te 1707 yılından bu yana Kraliçe ile Parlâmento ve onun güvenine sahip Hükûmet arasında bir çatışma çıkmamıştır. İngiltere’de bir Kral veya Kraliçenin bir kanunu imzalamayı reddettiğine en son 1707 yılında şahit olunmuştur¹. Belçika’da ise 1842’de, 1845’te ve 1884’te üç defa bir Kralın kanunu onaylamayı reddettiğine tanık olunmuştur². Fransa’da da Üçüncü Cumhuriyetin başında Cumhurbaşkanı ile Parlâmento arasında çatışma çıkmış, Cumhurbaşkanı Grévy’nin 7 Şubat 1887 tarihli mesajıyla bu çatışma Parlâmentonun lehine çözümlenmiştir. O zamandan bu yana “Grévy anayasası” ismiyle ünlenmiş olan mesajında, Cumhurbaşkanı Grévy, “anayasal organlar tarafından ifade edilen millî iradeye karşı mücadele etmeyeceğini” taahhüt etmiştir.

Bu nedenle Türkiye’de 2000 yılında yaşadığımız Cumhurbaşkanı-Hükûmet çatışması tamamıyla anakroniktir. Cumhurbaşkanı-hükûmet çatışması demokrasilerin ilkel bir problemidir.

-
1. Barthélemy ve Duez, *op. cit.*, s.738. En son 1707 yılında Kraliçe Anne *Scotch Militia Bill*’i onamayı reddetmiştir (Esmein, *op. cit.*, s.119-120).
 2. Wigny, *op. cit.*, s.618.

Batı demokrasilerinde bu problem 1700 ve 1800'lerde yaşanmış ve hükûmetler lehine çözümlenmiştir.

Şu soruyu kendimize samimi olarak sormamız gerekir: Siyasî, hukukî ve cezaî sorumluluğu olmayan bir Cumhurbaşkanı tarafından mı, yoksa kendi seçtiğimiz temsilcilerimizin içinden çıkan ve onlara karşı sorumlu olan ve aynı zamanda hukukî ve cezaî sorumlulukları tam olan başbakan ve bakanlar tarafından mı yönetilmek istiyoruz? Daha da açıkçası, Cumhurbaşkanının atadığı valiler, kaymakamlar tarafından idare edilmeyi mi arzuluyoruz? Bizi dışarıda Cumhurbaşkanının atadığı elçilerin mi temsil etmesini istiyoruz? Üniversitelerin Cumhurbaşkanının atadığı Rektörler eliyle mi yönetilmesini talep ediyoruz?

Eğer bu sorulara zaten evet yanıtı veriyorsak, burada daha fazla tartışma yapmak lüzumsuzdur. Zira kendi seçtiği temsilciler tarafından değil, kendi seçmediği ve sorumsuz bir kimse tarafından yönetilmeyi arzu eden bir toplum için, demokrasinin hiçbir anlamı ve gereği yoktur.

Devlet başkanları ile hükûmetler arasındaki çatışma sorunu yüzlerce yıl önce hükûmetlerin lehine çözümlenmiş iken, Türkiye'de Cumhurbaşkanı-Hükûmet arasındaki çatışmada halkın önemli bir kesiminin Hükûmeti değil, Cumhurbaşkanını destekliyor olması anlaşılabilir bir şey değildir. Dahası Türkiye'de bazıları, Cumhurbaşkanının Hükûmetin kararnamelelerini imzalamayı reddetmesini demokrasi alanında kaydedilmiş bir ilerleme olarak takdim etmektedirler. Cumhurbaşkanının Hükûmet ile çatışarak Türkiye'de demokrasiyi koruduğunu iddia edenler bile vardır. Bu iddialar da, anketlere bakılırsa, kamu oyunun önemli bir kesimi tarafından paylaşılmaktadır. Tüm bunlar bizim demokrasinin en ilkel anlamını bile bilmediğimizi göstermektedir.

Demokrasi, en ilkel tanımıyla, halkın, kendi seçtiği kişiler tarafından yönetilmesi demektir. Parlâmenter demokrasilerde devlet başkanları (krallar veya cumhurbaşkanları), mahiyetleri gereği, halk tarafından seçilmediklerine göre, kaçınılmaz olarak, demokrasinin koşullarını yerine getiremeyeceklerdir. Demokrasiye saygılı bir cumhurbaşkanının yapacağı tek şey, yetkisizliğini kabul ederek, demokrasiye hizmet etmektir. Şüphesiz

bir insanın yetkisiz olmayı kabul etmesi çok zor bir şeydir; belki de bu insan doğasına aykırıdır. Bu nedenle yetkisiz olmayı kabullenemeyecek tabiattaki bir kişinin, parlâmenter demokrasiye sahip bir ülkede cumhurbaşkanı olmayı kabul etmemesi gerekir. Cumhurbaşkanı olmayı kabul eden bir kişinin yetkili olmayı istemesi bir çelişkidir. Bu çelişkiyi yaratan kişi, cumhurbaşkanlığı görevini kabul eden kişinin kendisidir. Bu çelişkiyi çözmek yine ona düşer. Böyle bir kişi, ya parlâmenter demokrasinin kurallarına uymalı, yani halkın temsilcileri karşısında boyun eğmeli, yahut istifa etmelidir.

10 Aralık 2000

İNDEKS

- 1707, 69
1791 Anayasası, 49
1875 Fransız Anayasası, 54
1875 tarihli Anayasal Kanunun 3'üncü maddesi, 50, 54
1946 Fransız Anayasasının 38'inci maddesi, 50
1958 Fransız Anayasasının 19'uncu maddesi, 49, 52, 53
30 Kasım 2000, 2
8 Aralık 2000, 2
acte de confection, 34
acte de volonté, 34
adalet fikrine, 33
ağır ve bariz bir yetki tecavüzü, 66
Ağustos 2000, 1
Alman Anayasasının 58'inci maddesi, 49, 52, 54
Almanya, 26, 56
Alpay, 1
Alptürk, 2, 37
Amerika Birleşik Devletleri, 16
Anayasa Konseyi, 53
anayasa koyucu, 65
Anayasa Mahkemesine üye seçme, 36
Anayasa Mahkemesinin Cevabı, 27, 30
arbitrage, 19
authenticité, 16, 34
authentificateur, 18
authentification, 16
bağlı yetki, 36
bakanı eşlik etmesi, 51
Bakanlar Kurulu işlemleri, 24
bakanlar kurulu, 10
bakanlar kurulunun grevi, 44
bakanlar kurulunun istifası, 45
başbakan atama yetkisini, 52
başbakan ve bakanların hukukî ve cezaî sorumlulukları, 32
başkan, 8
başkanlık sistemi, 6
Belçika, 69
bicéphalisme, 9
birinci neden, 31
Bundestag, 54
bütçe kısma, 44
cabinet, 10
certification, 17
certification, 34
cezaî sorumluluk, 12
chef de l'Etat, 9
compétence liée, 36
conception mécaniste de la constitution, 40
conseil des ministres, 10
continuité, 19
contraintes, 40
contresieing, 48
countersignature, 48
Cumhurbaşkanı siyasal yerindelik düşüncesiyle kararnameleri imzalamayı reddedebilir mi, 28
cumhurbaşkanı, 9
Cumhurbaşkanı, hukuka aykırılık sebebiyle kararnameleri imzalamayı reddedebilir mi, 29
Cumhurbaşkanının cevabı, 24
Cumhurbaşkanının cevabının eleştirisi, 25
Cumhurbaşkanının imzası, 35
Cumhurbaşkanının sorumsuzluğu, 31, 32
Cumhurbaşkaninin tek başına yapacağı işlemler sorunu, 47
Cumhurbaşkanının tek başına yapacağı işlemler..., 61
cumhurbaşkanlarının isimlerini hatırlamama, 26
çatışma, 1, 2
Danıştay, 37, 39
dar yorum, 51, 55
darbeci grup, 36
davul - tokmak, 22, 46
de facto rektör, 67
démission forcée, 44
démission, 43
demokrasi ilkesine aykırılık, 60
demokrasi, 70
demokratik mantık, 45
demokratik meşruluk, 9, 12, 33
devlet başkanı, 9
devlet başkanlarının varlık nedeni, 13
devlet başkanlığı makamı, 13
diktatörlük, 5
doğum il mühaberi, 17

- doktrinin cevabı, 27
doktrinin ürettiği
istisnaların eleştirisi, 61
droit d'avertir, 19
Ecevit, 2
Epstein, 20
erken seçim kararı, 44
fesih, 54
Fransa, 56
geçersizlik, 66
gouvernement, 10
gözetme görevi, 19
grève des ministres, 44
grev, 44
Grévy anayasası, 69
Grévy, 44, 69
Hakemlik, 19
halkın hakemliğine
başvurma, 44
hukuk devleti, 57, 60
hukuk müşavirliğine, 23
hukuka uygun
kararnameler -
hukuka aykırı
kararnameler, 30
hukukî müeyyide
yokluğu, 39
hukukî sorumluluk, 12,
38
hhükümet sistemleri, 5
hükümet, 10
hükümdar, 9
Isdar, 16
ısdarın iki ayrı
fonksiyonu, 17
icraî olmayan yetkiler,
60
icraî olup olmama, 58
iki-başlılık problemi, 10
iki-başlılık, 9, 11
ikinci neden, 33
imza yetkisi, tevsik etme
yetkisidir, 34
İmza, 18, 35
İngiltere, 14, 48, 52, 69
interprétation restrictive,
55
irade kullanılması, 30
İspanya, 26
İspanyol Anayasasının
64'üncü maddesi,
49, 52
İsrail, 26, 771
istifaya zorlama, 43
istisna öngörülmemiş,
54
istisnalar nelerdir, 51
istisna, 51
İsveç, 52
İtalya, 26
İtalyan Anayasası
89'uncü maddesi,
49, 54
kabine, 10
kanun hükmünde
kararnameler, 23
kanunları bir kez daha
görüşmek üzere geri
gönderme, 53
kanunların genelliği
ilkesi, 42
kanunsuz suç ve ceza
olmaz, 39
kanunun aslına
uygunluğunun
tasdiki, 17
kanunun varlığının
tspiti, 17
kararname kavramı, 23
kararnameleri
imzalamak, 26, 32
kararnamenin altındaki
imza, 35
karşı-imza kuralı, 13-15,
47-59
karşı-imza kuralının
istisnaları olabilir,
51
karşı-imza kuralının
istisnaları, 62
karşı-imza kuralının
kapsamı, 50
karşı-imza kuralının
müeyyidesi, 66
karşı-imza kuralının
temel fonksiyonu, 48
King cannot act alone,
48
Kral tek başına işlem
yapamaz, 48
krallar, 14
kutlama telgrafı, 50
kuvvetler ayrılığı
sistemleri, 6
kuvvetler birliği
sistemleri, 5
meclis hükûmeti, 6
mekanist anayasa
anlayışı, 40
mesaj, 53
mevsukiyet işlemi, 34
mevsukiyet sebebiyle
red, 35
mevsukiyet, 16, 18, 25,
34
Mikdat Alpay, 1, 2
Millerand, 44
monarque, 9
monist, 7
monocéphalisme, 7
mutlak monarşi, 5
müeyyide, 37, 41
müşterek kararnameleri,
24
nul et sans nul effet, 66
*nullum crimen, nullum
poena sine lege*, 39
numerus clausus, 51
Ortak kararnameler, 24
Öksüz, 2, 37
Özbudun, 58, 59
parlâmenter hükûmet
sistemlerinde devlet
başkanının
fonksiyonu, 16
parlâmenter sistem, 6

- parlâmenter sistemin aslı ve tali özelliklerini, 20
- personnification*, 19
- président de la République*, 9
- promulgation*, 16
- realist yorum teorisinin, 30
- rektör atama kararı, 66
- roi*, 9
- sanction*, 41
- sekreter, 8
- sert kuvvetler ayrılığı sistemi, 6
- sistematik güvensizlik oyu, 43
- siyasî sorumluluk, 12, 48, 57
- sorumluluk ile yetkinin birlikte bulunması, 13
- sorumsuzluk, 12, 38
- Sorumsuzluk-yetkisizlik, 12
- tadadî, 51
- tali kurucu iktidar, 41
- tali kurucu iktidarın tepkisi, 41
- tali özelliği*, 21
- tasdik, 17
- tek başına yapabileceği*, 56
- tek-başlılık, 7
- tekçi, 7
- tekemmül, 39
- Telekom'un özelleştirilmesine ilişkin olan Kararname, 2
- Telekom, 37
- temsil, 19
- teorik çerçeve, 5
- tepkiler, 41
- tevsik etme fonksiyonu, 16
- tevsik etme, 35
- törenselleşen nitelikteki, 60
- Troper, 40
- Türk Anayasa Hukuku*, 58
- Türk Telekom, 2
- Türkiye'de karşı-imza kuralı, 56
- uyarma, 19
- üçlü kararnameler, 24
- Üçüncü Fransız Cumhuriyetin, 50, 51, 52
- üçüncü neden, 34
- Üçüncü ve Dördüncü Fransız Cumhuriyetleri, 50
- vatana ihanet, 38
- vatana ihanetle suçlandırma, 42
- volonté*, 35
- Washington Büyükelçiliği Hukuk Müşavirliği, 1
- Yalman, 1
- Yalova, 2, 37
- yapım işlemi, 34
- yargı alanındaki yetkilerini, 65
- yarı-başkanlık sistemi, 64
- yasama alanındaki yetkilerini, 63
- yasama organının tepkisi, 42
- Yasama ve Yargıya İlişkin Yetkiler, 58
- yerindelik denetimi-hukukîlik denetimi" ayrımı, 31
- yetki-sorumluluk, 12
- yetki gasbı, 37
- yokluğun tespiti, 67
- yokluk, 66
- yorum yoluyla istisna getirilebilir mi?, 54
- yumuşak kuvvetler ayrılığı sistemi, 6
- yüksek mahkemelere üye atama, 53
- yürütme işlemlerini tevsik etme, 18
- yürütme yetkisi ve görevi, 26
- zorlama istifa, 44
- 1982 ANAYASASI MADDE İNDEKSİ**
- m.8, 25, 26, 27
- m.103, 29
- m.104, 25, 35, 38, 41, 62
- m.105, 38, 42, 56, 57, 61
- m.110, 21
- m.116, 22
- ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI İNDEKSİ**
- 16 Mart 1976 tarih ve E.1975, K.1975/183 sayılı Karar, *Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi*, Sayı 14, s.68: 59
- 27 Nisan 1993 tarih ve E.1992/37, K.1993/13 sayılı Karar, *Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi*, Sayı 31, c.I, s.115 : 28-29